

DOELSTELLINGEN VAN HET PRODUCTIEF SCHRIFTELIJK MOEDERTAALONDERWIJS OP DE MIDDENSCHOOL

We zijn uitgegaan van de gegeven doelstelling: 'De leerling moet in staat zijn d.m.v. *geschreven taal te communiceren*', en hebben geprobeerd deze stap voor stap te preciseren.

'*Communiceren*' werd gedefinieerd als: het door een zender dusdanig overbrengen van een *boodschap* aan een of meer ontvangers, dat datgene overkomt wat de zender ook over wil brengen. *Boodschappen* onderscheidde we vervolgens in 2 soorten: a. die een fictieve wereld oproepen ('literair'), b. die betrekking hebben op de realiteit ('zakelijke'). We besloten verder alleen over b. te spreken.

Voorgesteld werd na te gaan of het 'communiceren' geslaagd was op de volgende wijze: 1e. de leerling buiten de tekst om precies laten aangeven wat de *doelstelling* van zijn tekst is ('wat wil ik overbrengen? ') 2e. de leerling laten aangeven tot welk publiek de tekst zich wendt ('aan wie wil ik het overbrengen? ') 3e. bij wijze van test het volgende doen: de tekst voorleggen aan het publiek voor wie hij bedoeld is en kijken of dit publiek reageert overeenkomstig de doelstelling van de tekst. Een en ander moet zoveel mogelijk betrekking hebben op reële situaties: de binnen- en buitenschoolse omgeving van de leerling. Dus b.v. oproepen voor een klasvergadering, informatiestencils aan buurtbewoners t.a.v. het falend bouw- en woningbeleid van de gemeente (dit in het kader van een projekt), enz.

Nadat we geconstateerd hadden dat er vele vormen van productiefschriftelijk taalgebruik aan de orde zouden moeten komen op de middenschool (circulaires, brieven, oproepen, verslagen, betogen) kozen we er een uit om de theorie op toe te passen. Het werd een verslag van een vergadering van het schoolparlement. *Doelstelling:* (b.v.) een duidelijk volledig en juist beeld bieden aan de klasgenoten die niet aanwezig zijn geweest op de vergadering van het besprokene en de gang van zaken.

Publiek: de betreffende klasgenoten. *Testmethode:* (b.v.) de tekst voorleggen aan (een deel van) de klasgenoten en meerdere vragen over de tekst laten beantwoorden. Is meer dan (b.v.) 80% fout, dan heeft de communicatie duidelijk gefaald en deugt de tekst niet. Opgemerkt werd ten eerste dat de volledigheid en juistheid van het verslag

natuurlijk niet door deze groep te beoordelen zou zijn, omdat ze er juist niet bij geweest waren. Ten tweede zou na de konstatering dat de kommunikatie gefaald had een analyse van de oorzaken moeten plaatsvinden: lag het aan gebrekkige leesbaarheid (Flesch, Douma, Van der Werff), aan onlogische opbouw, aan onbegrijpelijke woordkeus of zinsbouw, of eventueel andere factoren? Ten derde zou aandacht besteed moeten worden aan die fouten die niet de communicatie verhinderen, maar wel bemoeilijken: slecht gekozen woorden, niet lopende zinnen, spelfouten enz. Een groot deel van de groep vond dat deze punten (leesbaarheid, logische opbouw, juiste woordkeus, juiste zinsbouw, juiste spelling) als criteria in de doelstelling zouden moeten worden opgenomen; iedereen was van mening dat er in de onderwijssituatie in ieder geval aandacht aan moest worden besteed.